

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 27g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a textului
„sau al expirării termenului de prescripție” din
articolul 389 alin. (4) pct. 3) din Codul de procedură penală
(*sentința de condamnare fără stabilirea pedepsei în cazul
expirării termenului de prescripție de tragere la răspundere penală*)

CHIȘINĂU

17 iunie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 21 februarie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 17 iunie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „sau al expirării termenului de prescripție” din articolul 389 alin. (4) pct. 3) din Codul de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, ridicată de Plenul Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție, în dosarul nr. 4-1ril-2/21. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

2. La 8 aprilie 2021, Procurorul General a depus la Curtea Supremă de Justiție un recurs în interesul legii, prin care a solicitat unificarea practicii judiciare referitoare la soluționarea diferită a cauzelor penale de către instanțele de judecată în cazurile de expirare a termenului de prescripție de tragere la răspundere penală, prevăzut de articolul 60 din Codul penal.

3. Prin Încheierea din 3 februarie 2022, Plenul Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „sau al expirării termenului de prescripție” din articolul 389 alin. (4) pct. 3) din Codul de procedură penală și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

4. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

5. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 332

Încetarea procesului penal în ședința de judecată

„(1) În cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art. 275 pct. 5) –9), 285 alin. (2), precum și în cazurile prevăzute în art. 53-60 din Codul penal, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă.

[...]”

Articolul 389

Sentința de condamnare

„(1) Sentința de condamnare se adoptă numai în condiția în care, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată.

[...]

(4) Sentința de condamnare se adoptă:

1) cu stabilirea pedepsei care urmează să fie executată;

2) cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art.107 din Codul penal și în cazurile prevăzute în art.89 alin.(2) lit. a), b), c), e), f) și g) din Codul penal;

3) fără stabilirea pedepsei, cu liberarea de răspundere penală în cazurile prevăzute în art. 57 și 58 din Codul penal, cu liberarea de pedeapsă în cazul prevăzut în art. 93 din Codul penal **sau al expirării termenului de prescripție.**

[...]

(6) La adoptarea sentinței de condamnare cu liberarea de pedeapsă sau, după caz, sentinței de condamnare fără stabilirea pedepsei, instanța argumentează în baza căror temeiuri, prevăzute de Codul penal, adoptă sentința dată.”

6. Prevederile relevante ale Codului penal, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 60

Prescripția tragerii la răspundere penală

„(1) Persoana se liberează de răspundere penală dacă din ziua săvârșirii infracțiunii au expirat următoarele termene:

- a) 2 ani de la săvârșirea unei infracțiuni ușoare;
- b) 5 ani de la săvârșirea unei infracțiuni mai puțin grave;
- c) 15 ani de la săvârșirea unei infracțiuni grave;
- d) 20 de ani de la săvârșirea unei infracțiuni deosebit de grave;
- e) 25 de ani de la săvârșirea unei infracțiuni excepțional de grave.

(2) Prescripția curge din ziua săvârșirii infracțiunii și până la data rămânerii definitive a hotărârii instanței de judecată.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor sesizării privind excepția de neconstituționalitate

7. Autorii sesizării susțin că, deși articolul 60 alin. (1) din Codul penal prevede că expirarea termenului de prescripție reprezintă un motiv de liberare de răspundere penală, articolul 389 alin. (4) pct. 3) din Codul de procedură penală stabilește că în cazul expirării termenului de prescripție, instanța de judecată trebuie să pronunțe o sentință de condamnare fără stabilirea pedepsei cu liberarea de pedeapsă.

8. Astfel, devine incertă corectitudinea adoptării de către instanțele judecătorești a sentințelor de condamnare pe baza articolului 389 alin. (4) pct. 3) din Codul de procedură penală, având în vedere că această soluție ar fi, aparent, contrară articolului 60 din Codul penal, care reprezintă o normă de drept material și ar fi mai favorabilă pentru inculpați.

9. Prin urmare, autorii sesizării notează că prevederile procesuale intră în contradicție cu cele materiale, fapt care încalcă drepturile constituționale ale persoanei. Ei fac trimitere la jurisprudența Curții Constituționale, care a notat că legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține și să evite paralelismele legislative, care generează incertitudine și insecuritate juridică (HCC nr. 2 din 30 ianuarie 2018, § 45; HCC nr. 5 din 6 martie 2018, § 64).

10. Sub acest aspect, autorii sesizării menționează că textul contestat nu este redactat cu suficientă precizie, încât să-i permită oricărei persoane să prevadă în mod cert soluția care urmează a fi adoptată de instanța de judecată în cazurile de expirare a termenului de prescripție pentru tragere la răspundere penală, prevăzute de articolul 60 alin. (1) literele a)-e) din Codul penal.

11. Prin urmare, autorii sesizării consideră că textul contestat contravine articolelor 1 alin. (3), 20, 23 alin. (2) și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În jurisprudența sa, Curtea a stabilit următoarele condiții de admisibilitate a unei excepții de neconstituționalitate:

- (i) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;
- (ii) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
- (iii) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(iv) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate (HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, punctul 1 din dispozitiv).

14. Cu privire la prima condiție, Curtea reține că, potrivit articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

15. Obiectul sesizării îl constituie textul „sau al expirării termenului de prescripție” din articolul 389 alin. (4) pct. 3) din Codul de procedură penală. Acest punct stabilește că sentința de condamnare se adoptă fără stabilirea pedepsei, cu liberarea de răspundere penală în cazurile prevăzute în articolele 57 și 58 din Codul penal, cu liberarea de pedeapsă în cazul prevăzut în articolul 93 din Codul penal sau al expirării termenului de prescripție.

16. Cu privire la cea de-a doua condiție, Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de Plenul Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție în cadrul judecării unui recurs în interesul legii (a se vedea §§ 2-3 *supra*).

17. Curtea reține că, potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată de instanța de judecată din oficiu și de părțile în proces, inclusiv de reprezentanții acestora, ale căror drepturi și interese pot fi afectate prin aplicarea unei norme neconstituționale la soluționarea cauzei (§ 77 și punctul 1 din dispozitivul Hotărârii). Orice instanță judiciară chemată să soluționeze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituționalitatea unei dispoziții, are atât puterea, cât și obligația de a se adresa Curții Constituționale (§ 87 din Hotărârea citată).

18. Curtea a stabilit că dreptul la un proces echitabil presupune, *eo ipso*, prezumția de conformitate a actelor normative interpretate și aplicate de instanța judecătorească în actul de înfăptuire a justiției cu normele constituționale și reglementările internaționale (§ 63 din Hotărârea citată).

19. Curtea reține că recursul în interesul legii se judecă de Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție (articolul 465³ alin. (1) teza I din Cod). Recursul în interesul legii reprezintă un remediu care asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii penale și de procedură penală pe întreg teritoriul țării (articolul 465¹ alin. (1) din Codul de procedură penală).

20. Sub acest aspect, Curtea menționează că judecarea recursului în interesul legii nu reprezintă judecarea unui litigiu clasic, avut în vedere la § 87 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, așa cum această procedură nu implică soluționarea unui conflict juridic apărut între două părți. Totuși, Curtea constată că soluția oferită de Curtea Supremă de Justiție în acest caz va avea efect *erga omnes*, fiind obligatorie sub aspectul interpretării și aplicării unitare a unei norme de drept penal și/sau procedură penală (a se vedea articolul 465⁴ alin. (2) din Codul de procedură penală).

21. Mai mult, articolul 135 alin. (1) lit. g) din Constituție stabilește că Curtea Constituțională rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice sesizate de Curtea Supremă de Justiție. Curtea reține că textul „cazurile excepționale de neconstituționalitate” reprezintă o categorie care include excepțiile de neconstituționalitate și care acoperă eventualele sesizări formulate de Curtea Supremă de Justiție în contextul judecării unor recursuri în interesul legii.

22. Totodată, dincolo de diferențele constatate dintre litigiile clasice și recursul în interesul legii, Curtea reține că în ambele proceduri judecătoria

trebuie să ofere o interpretare a legii penale și aplicării unitare a acesteia și se pot confrunța cu problema că norma care trebuie interpretată, aparent, este neconstituțională. În acest sens, Curtea consideră că ar fi nejustificat dacă Curtea Supremă de Justiție s-ar afla în imposibilitatea de a solicita controlul constituționalității unei prevederi legale care trebuie interpretată în contextul judecării unui recurs în interesul legii. Așadar, Curtea consideră că condiția referitoare la subiectul sesizării este îndeplinită.

23. Curtea reține că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

24. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea a analizat, prin prisma argumentelor autorilor sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 37 din 24 martie 2022, § 21; DCC nr. 63 din 22 aprilie 2022, § 18).

25. Autorii sesizării au menționat că textul contestat contravine articolelor 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 20 [*accesul liber la justiție*], 23 alin. (2) [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

26. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că articolele 1 alin. (3) și 23 alin. (2) din Constituție nu pot fi invocate de sine stătător. Pentru a fi aplicabile, autorul excepției de neconstituționalitate trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (a se vedea HCC nr. 37 din 7 decembrie 2021, § 27; DCC nr. 23 din 22 februarie 2022, § 14; DCC nr. 37 din 24 martie 2022, § 23). Totodată, Curtea a stabilit că nu există o problemă de constituționalitate din perspectiva calității unei legi, atâta timp cât nu este afectat un drept fundamental (DCC nr. 8 din 26 ianuarie 2021, § 26; DCC nr. 44 din 1 aprilie 2021, § 22; DCC nr. 86 din 8 iunie 2021, § 20; DCC nr. 113 din 15 iulie 2021, § 25).

27. Cu privire la incidența articolelor 20 alin. (2) și 54 din Constituție, Curtea constată că autorii sesizării au făcut trimitere la prevederile constituționale menționate, fără a fundamenta contrarietatea dispozițiilor legale criticate cu acestea. Astfel, Curtea nu poate identifica în mod rezonabil nicio critică de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 44 din 1 aprilie 2021, § 23; DCC nr. 113 din 15 iulie 2021 § 26).

28. În situații similare, Curtea a respins ca inadmisibile sesizările formulate, precizând că simpla trimitere la un text din Constituție nu echivalează cu un argument (a se vedea DCC nr. 184 din 25 noiembrie 2021, § 16; DCC nr. 42 din 31 martie 2022, § 21; DCC nr. 52 din 19 aprilie 2022, § 25).

29. Curtea constată că autorii sesizării nu au argumentat existența unor ingerințe în drepturile garantate de Constituție, ci s-au limitat la faptul de a menționa că textul contestat contravine principiului legalității și standardului calității legii, prevăzute de articolele 1 alin. (3) și 23 alin. (2) din Constituție. Această constatare este suficientă pentru a declara inadmisibilă sesizarea privind excepția de neconstituționalitate.

30. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g) și 140 din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „sau al expirării termenului de prescripție” din articolul 389 alin. (4) pct. 3) din Codul de procedură penală, ridicată de Plenul Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție, în dosarul nr. 4-1ril-2/21.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

*Chișinău, 17 iunie 2022
DCC nr. 82
Dosarul nr. 27g/2022*